

Rhagoriaeth i bawb – Excellence for all

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg
a Hyfforddiant yng Nghymru

Her Majesty's Inspectorate
for Education and Training in Wales

Adroddiad ar
Ysgol Gynradd Gymunedol Llanfihangel-y-Creuddyn
Llanfihangel-y-Creuddyn
Aberystwyth
Ceredigion
SY23 4LA

Dyddiad yr arolygiad: Mai 2011

Rhif yr ysgol: 6672309

Rhif yr arolygiad: 1886

gan

Mr Nicholas Jones

Arolygydd cofnodol o dan contract i Estyn

Yn ystod pob arolygiad, nod arolygwyr yw ateb tri chwestiwn allweddol:

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau?

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?

Mae arolygwyr hefyd yn rhoi barn gyffredinol ar berfformiad presennol yr ysgol a'i rhagolygon gwella.

Yn yr arfarniadau hyn, mae'r arolygwyr yn defnyddio graddfa bedwar pwynt:

Barn	Yr hyn mae'r farn yn ei olygu
Rhagorol	Llawer o gryfderau, gan gynnwys enghreifftiau arwyddocaol o arfer sy'n arwain y sector
Da	Llawer o gryfderau a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella'n sylweddol
Digonol	Mae cryfderau'n gorbwyso'r meysydd i'w gwella
Anfoddhaol	Mae'r meysydd pwysig i'w gwella yn gorbwyso'r cryfderau

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag Adran 28 Deddf Addysg 2005.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau
Estyn
Llys Angor
Heol Keen
Caerdydd
CF24 5JW

neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.gov.uk

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan:
www.estyn.gov.uk

Ⓜ Argraffydd y Frenhines a Rheolwr Llyfrfa Ei Mawrhydi 2011: Gellir ailddefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei ailddefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod hawlfraint y deunydd rhagddywededig a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Cyd-destun

Mae Ysgol Gymunedol Llanfihangel-y-Creuddyn yn gwasanaethu'r pentref lleol a'r ardal gyfagos ger Aberystwyth yng Ngheredigion. Cymraeg yw prif iaith yr ysgol. Mae 44 o ddisgyblion ar y gofrestr rhwng 4 ac 11 oed, wedi eu trefnu mewn i ddau ddosbarth; un i'r Cyfnod Sylfaen ac un i'r adran iau.

Daw 65% o'r disgyblion o gartrefi ble y siaredir y Gymraeg ar yr aelwyd. Mae 5% o ddisgyblion yn dod o gefndir ethnig lleiafrifol. 'Does dim symudedd disgyblion arwyddocaol yn perthyn i'r ysgol. Daeth 10 disgybl ychwanegol i'r ysgol ym mis Ionawr 2011 ar ôl i ysgol gynradd gyfagos gau.

Cydnabyddir nad yw'r ardal yn freintiedig nac ychwaith dan anfantais gymdeithasol neu economaidd a 'does neb yn hawlio prydau ysgol am ddim. Wrth reswm, mae hyn llawer llai na chyfartaleddau lleol a chenedlaethol.

Nodwyd bod gan 23% o ddisgyblion anghenion addysgol arbennig. Mae hyn rhywfaint yn uwch na chyfartaleddau lleol a chenedlaethol. Mae un disgybl â datganiad o anghenion addysgol arbennig.

Mae'r pennaeth wedi bod yn ei swydd ers Ionawr 2003. Gyda'r pennaeth, mae dwy athrawes arall llawn amser yn yr ysgol ac athrawes anghenion arbennig yn darparu cefnogaeth i ddisgyblion am ddiwrnod a hanner yr wythnos. Cafodd yr ysgol ei harolygiad diwethaf yn 2005.

Y gyllideb ysgol unigol fesul disgybl ar gyfer Ysgol Llanfihangel-y-Creuddyn yw £4,099, sy'n cymharu ag uchafswm o £24,095 ac isafswm o £2,741 ar gyfer ysgolion cynradd yng Ngheredigion. Gan yr ysgol y mae'r 22ain cyllideb uchaf fesul disgybl o'r 63 ysgol gynradd yng Ngheredigion.

Crynodeb

Perfformiad presennol yr ysgol	Da
Rhagolygon gwella'r ysgol	Da

Perfformiad presennol

Mae'r ysgol yn dda am fod:

- cyflawniad a chynnydd amlwg i waith disgyblion dros gyfnod o amser;
- safonau lles disgyblion yn gadarn ac yn cyfrannu'n effeithiol i'w medrau cymdeithasol a bywyd;
- llawer o gryfderau i'r addysgu ar draws yr ysgol, a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella'n sylweddol;
- y gofal, cymorth ac arweiniad yn annog ymglymiad y disgyblion yn eu hysgol a'u cymuned ehangach;
- partneriaethau rhagorol gyda'r rhieni a'r gymuned; a'r
- arweinyddiaeth a rheolaeth lwyddiannus yn rhannu gweledigaeth sicr gyda phawb sy'n ynghlwm â bywyd yr ysgol.

Rhagolygon gwella

Mae rhagolygon gwella'r ysgol yn dda oherwydd:

- y cynllunio strategol sy'n ffocysu'n benodol ar godi safonau disgyblion a lefelau darpariaeth;
- y defnydd pwrpasol, y manylder a'r systemau gweithredol sy'n perthyn i'r hunan arfarnu a'r cynllun gwella ysgol; a'r
- partneriaethau cryf iawn gyda'r gymuned sy'n cefnogi gwaith yr ysgol.

Argymhellion

Er mwyn gwella mae angen i'r ysgol:

- A1 ddatblygu ymhellach medrau rhifedd disgyblion ar draws y cwricwlwm;
- A2 cynllunio darpariaeth gydlynus ar draws y cwricwlwm ar gyfer y medrau allweddol, sy'n osgoi gorddefnyddio taflenni gwaith;
- A3 parhau i ddatblygu strategaethau asesu ar gyfer dysgu ac ymateb cyson i waith disgyblion, er mwyn herio'n briodol pob disgybl yn unol â'u galluoedd; a
- A4 chreu system o gadw gwaith cyfrifiadurol disgyblion yn electronig sy'n hybu rhwyddineb wrth iddynt adfer a drafftio eu gwaith.

Beth sy'n digwydd nesaf?

Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredu sy'n dangos sut y bydd yn mynd i'r afael â'r argymhellion.

Prif ganfyddiadau

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau?

Da

Safonau: Da

Mae sgiliau sylfaenol y rhan fwyaf o ddisgyblion wrth ddechrau'r ysgol yn dda neu'n well wrth gymharu â'r cyfartaledd disgwylidig. Mae bron pob un yn cyrraedd y deilliannau priodol am eu hoedran erbyn diwedd y Cyfnod Sylfaen.

Trwy archwilio gwaith disgyblion, cynnal trafodaethau gyda nhw ac ystyried eu manau cychwyn, mae bron pob un disgybl yn gwneud cynnydd a chyflawniad sydd naill ai'n dda neu'n dda iawn yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol. Mae ychydig bach o ddisgyblion, er eu bod yn cyrraedd lefelau da iawn, ddim yn cyflawni yn unol â'u gallu. Mae'r disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn gwneud cynnydd da o ran eu manau cychwyn. 'Does dim un plentyn yn derbyn prydau ysgol am ddim; mae hyn yn wir ers sawl blwyddyn, felly, 'does dim modd cymharu grwpiau penodol o ddisgyblion yn y cyswllt yma.

Wrth ystyried cyraeddiadau'r disgyblion yn y ddau gyfnod allweddol, yn y pynciau craidd ac wrth gyfuno'r pynciau, mae'n bwysig trin canlyniadau asesiadau athrawon gyda gofal oherwydd y nifer bach o ddisgyblion sydd ym mhob carfan. Gall canlyniadau un disgybl gael effaith sylweddol ar berfformiad cyffredinol yr ysgol.

Adroddiad ar Ysgol Gynradd Gymunedol Llanfihangel-y-Creuddyn
Mai 2011

Fodd bynnag, hyd yn oed wrth ystyried y ffaith yma, mae perfformiad yr ysgol dros nifer o flynyddoedd yn dda iawn.

Wrth feincnodi yn erbyn ysgolion tebyg yn ôl prydau ysgol am ddim dros y bedair blynedd diwethaf, yng nghyfnod allweddol 1, mae'r ysgol yn y chwarter cyntaf ym mhob pwnc craidd ac wrth gyfuno'r pynciau. Yng nghyfnod allweddol 2, mae'r ysgol yn tueddu i gwmpo yn y chwarter cyntaf ym mhob pwnc ac wrth gyfuno'r pynciau.

Mae'r canran o ddisgyblion sy'n cyrraedd yn uwch na'r lefelau disgwylidig yng nghyfnod allweddol 1 yn uwch na'r teulu, yr awdurdod lleol a Chymru yn y ddwy flynedd diwethaf. Yng nghyfnod allweddol 2, mae'r canlyniadau yn dueddol i gyrraedd yn uwch na'r lefelau disgwylidig wrth gymharu â'r teulu, awdurdod lleol a Chymru dros amser. 'Does dim gwahaniaeth arwyddocaol rhwng perfformiad bechgyn a merched ers 2007.

Mae medrau cyfathrebu y rhan fwyaf o ddisgyblion yn dda ar lafar yn y Gymraeg a'r Saesneg. Maent yn gwrando'n astud iawn, yn siarad yn glir ac yn darllen â phwrpas. Mae uwch sgiliau darllen ac ysgrifennu ymestynnol y rhan fwyaf o ddisgyblion wedi datblygu'n gadarn iawn a mae'r rhan fwyaf yn ymateb yn briodol i'r hyn y maent yn eu darllen. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion ar draws yr ysgol yn ysgrifennu'n ymestynnol â phwrpas mewn pynciau eraill ar draws y cwricwlwm. Felly, mae sgiliau drafftio gwaith y rhan fwyaf o ddisgyblion yn agwedd dda iawn. Mae medrau rhifedd y rhan fwyaf o ddisgyblion yn dda, fodd bynnag, nid ydynt yn defnyddio'u medrau mathemategol yn bwrpasol ar draws y cwricwlwm wrth gymharu â'u gallu. Mae medrau cyfrifiadurol a thechnoleg bron pob un o'r disgyblion yn dda, er bod rhai yn methu dod o hyd i'w gwaith blaenorol ar y cyfrifiaduron.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion ar draws yr ysgol yn datblygu medrau ehangach defnyddiol iawn; mae eu hannibyniaeth fel dysgwyr a'r ffordd y maent yn gwerthuso'u gwaith ei hunain a'u cyfoedion yn datblygu'n dda. Mae'r prosesau hyn yn cael effaith bositif ar eu gwaith. Mae sgiliau cyflwyno gwaith ysgrifenedig y mwyafrif o ddisgyblion yn daclus.

Mae llawer o gryfderau a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella wrth ystyried cynnydd bron pob un o'r disgyblion gyda'u medrau yn yr iaith Gymraeg. Mae hwyr ddyfodiaid i'r ysgol yn gwneud cynnydd da iawn yn y Gymraeg.

Lles: Da

Mae pob un disgybl yn ymwybodol o bwysigrwydd iechyd a ffitrwydd ac maent yn cyflawni'n gyson dda yn eu datblygiad personol, cymdeithasol a diwylliannol. Mae pob un yn teimlo'n ddiogel yn yr ysgol ac yn gwybod sut y gallant gadw'n iach trwy fwyta'n synhwyrol ac ymarfer eu cyrff trwy wersi a gweithgareddau ymarfer corff.

Mae bron pob un disgybl yn ddysgwyr bodlon sy'n mwynhau bywyd yr ysgol. Maent yn mwynhau eu gwersi ac maent yn manteisio ar gyfleoedd i leisio barnau synhwyrol am yr hyn y maent yn eu dysgu. Mae'r ymddygiad yn dda iawn ar draws yr ysgol ac mae pob un o'r disgyblion yn gwrtais iawn wrth ymateb yn barchus i oedolion a chyfoedion. Mae'r holl ddisgyblion yn dangos gofal a pharch tuag at ei gilydd ac i unrhyw ddisgyblion ag anghenion arbennig.

Adroddiad ar Ysgol Gynradd Gymunedol Llanfihangel-y-Creuddyn
Mai 2011

Mae'r gyfradd bresenoldeb, sef tua 94%, yn uwch na'r cyfartaleddau cenedlaethol, ond rhywfaint yn is na'r cyfartaleddau lleol. Mae gwelliant yn yr agwedd yma yn ddiweddar ers i'r ysgol fabwysiadu strategaethau newydd i wella presenoldeb. Mae bron pob un disgybl yn brydlon. Mae aelodau o gyngor yr ysgol a'r pwyllgor eco yn cymryd rhan weithredol iawn trwy wneud penderfyniadau pwrpasol am fywyd yr ysgol. Mae'r disgyblion yma yn mwynhau eu cyfrifoldebau ac maent yn sylweddoli fod ganddynt lais cryf i ddylanwadu ar fywyd a gweithgareddau dyddiol yr ysgol. Maent yn adrodd yn hyderus i'r corff llywodraethol am eu gwaith yn dymhorol. Mae eu gwaith all-gyrsiol a'u hymroddiad i'r pentref a'r gymuned leol yn arbennig o dda.

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Da
--	-----------

Profiadau dysgu: Da

Mae cynllunio'r cwricwlwm yn effeithiol ac ar y cyfan yn dda. Mae newidiadau wedi digwydd i'r broses o gynllunio yn ddiweddar i gydymffurfio â gofynion y Cwricwlwm Cenedlaethol. Fodd bynnag, 'dydy cynllunio'r medrau allweddol ddim yn gydlynus a ddim yn caniatáu i ddisgyblion adeiladu'n systematig ar eu sgiliau o'u manau cychwyn ac yn unol â'u gallu. Yn gyffredinol, 'does dim digon o fanylder a dilyniant wrth gynllunio'r ddarpariaeth ar gyfer y medrau allweddol.

Mae'r ddarpariaeth i ddatblygu medrau technoleg gwybodaeth yn dda ar draws yr ysgol, er bod y disgyblion yn cael anhawster i adfer gwaith am fod ddim system yn bodoli am gadw'u gwaith mewn ffeiliau priodol er rhwyddineb drafftio a gwella'r cynnwys. Mae'r ddarpariaeth i ddatblygu medrau dysgu annibynnol a sgiliau meddwl yn cael sylw pwrpasol ac maent yn amlwg ym mywyd dyddiol yr ysgol a gwaith y disgyblion.

Mae'r ysgol yn sicrhau bod darpariaeth effeithiol i ddatblygu dealltwriaeth o faterion dinasyddiaeth fyd eang. Mae bron pob un o'r disgyblion yn dda wrth iddynt drafod mentergarwch ac o'r angen i ofalu am yr amgylchedd a'r byd amrywiol a chynaliadwy y maent yn byw ynddo. Defnyddir cyd-addoli yn briodol i amlygu materion sy'n ymwneud â pharch at eraill ac addysg bersonol a chymdeithasol.

Caiff y ddarpariaeth ar gyfer yr iaith Gymraeg a'r dimensiwn Cymreig ei ddatblygu'n effeithiol iawn ar hyd yr ysgol yn y gwersi a gweithgareddau penodol.

Addysgu: Da

Mae llawer o gryfderau i'r addysgu a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella'n sylweddol. Defnyddir adnoddau'n effeithiol i gefnogi'r dysgu. Mae perthynas waith lwyddiannus rhwng yr oedolion a'r disgyblion ym mhob dosbarth. Mae cwestiynu addas yn ceisio ymestyn dealltwriaeth disgyblion mewn amgylchedd dysgu cefnogol. Mae pob disgybl yn elwa o'r ffaith bod eu hathrawon yn siarad yn sensitif a chanmoladwy â nhw am ansawdd eu gwaith. Maent yn rhoi awgrymiadau ac anogaeth synhwyrol ar lafar i bob disgybl ar gyfer gwella'u gwaith.

Mae cyflwyniadau a chyflymdra'r gwersi yn fuddiol, er bod ambell gyflwyniad yn hir ac felly, ddim yn ysgogi'r disgyblion i weithio'n brydlon. Mae cydbwysedd synhwyrol

Adroddiad ar Ysgol Gynradd Gymunedol Llanfihangel-y-Creuddyn
Mai 2011

gydag athrawon rhwng arwain y dysgu a rhoi annibynniaeth i ddisgyblion. Fodd bynnag, drwy archwilio gwaith y disgyblion, mae gorddibyniaeth ar daflenni gwaith gan yr athrawon sydd ar adegau'n cyfyngu cyfleoedd i'r disgyblion mwyaf abl i ymestyn eu gwaith a'u medrau allweddol. Mae pob un o'r staff addysgu, gan gynnwys y staff cymorth, yn defnyddio strategaethau ymddygiad yn effeithiol.

Er bod agweddau da i'w gweld ym marcio gwaith ar y cyfan, ceir enghreifftiau o sylwadau sydd ddim yn dangos yn glir y ffordd ymlaen i ddisgyblion i wella'u gwaith. Mae'r broses o osod targedau defnyddiol ar gyfer disgyblion unigol yn sefydlog drwy'r ysgol. Maent yn cael effaith adeiladol ar waith y disgyblion.

Mae strategaethau asesu ar gyfer dysgu yn dechrau ymsefydlu yng ngweithdrefnau'r ysgol. Mae meini prawf llwyddiant yn dechrau cael y sylw priodol ac yn dechrau ffocysu'r disgyblion ar sut i ddatblygu'u gwaith. Mae'r system o dracio cynnydd plant, lefelu a chymedroli gwaith disgyblion dros amser yn adnabod lefelau cyrhaeddiad y disgyblion yn gywir.

Mae adroddiadau i rieni yn dda iawn a chyrraedd y gofynion statudol, gyda'r wybodaeth briodol yn ei le, sy'n cynnwys targedau personol. Mae'r holl rieni a gofalwyr yn teimlo'u bod yn cael gwybodaeth gynhwysfawr am gynnydd eu plant ar ddiwedd y flwyddyn ysgol.

Gofal, cymorth ac arweiniad: Da

Mae'r ysgol yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion yn llwyddiannus iawn. Mae gwybodaeth dda ar gael i ddisgyblion a rhieni am fywyd yr ysgol sy'n cynnwys prospectws yr ysgol ac adroddiad blynyddol y llywodraethwyr.

Mae trefniadau sefydlu ar gyfer disgyblion newydd a disgyblion ag anghenion arbennig yn glir ac mae trefniadau da yn eu lle i drosglwyddo'r disgyblion hyn i addysg uwchradd. Caiff y ddarpariaeth drefnus ar gyfer lles a manteision byw'n iach eu hyrwyddo'n glir. Mae mentrau cenedlaethol fel y rhai ar gynhwysiad a chydaddoldeb yn cael eu hannog a'u cefnogi'n dda.

Mae gan yr ysgol bolisi priodol a gweithdrefnau ar gyfer diogelu. Mae gweithdrefnau a systemau effeithiol ar gyfer nodi disgyblion sydd angen cymorth ychwanegol gyda'u gwaith.

Ceir darpariaeth gynlluniedig ar gyfer pob un o'r disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae'r cymorth yn cael ei gydlynu'n effeithiol iawn ac mae cysylltiadau da gydag asiantaethau allanol arbenigol.

Caiff rhieni a gofalwyr eu hysbysu'n dda ac fe gaiff y cynlluniau addysg unigol eu harfarnu a'u diweddarau'n rheolaidd. Mae'r gweithdrefnau effeithiol ar adrodd ar anghenion dysgu ychwanegol yr ysgol yn bodloni gofynion statudol.

Yr amgylchedd dysgu: Da

Mae'r ysgol yn sicrhau cyfle cyfartal ar gyfer pob disgybl ac mae'n gymuned gwbl gynhwysol. Caiff pob disgybl eu cynnwys yn rheolaidd ym mywyd a gwaith dyddiol yr

Adroddiad ar Ysgol Gynradd Gymunedol Llanfihangel-y-Creuddyn
Mai 2011

ysgol. Mae hyn yn arfer dda ac yn agwedd bositif i ddisgyblion wrth iddynt gydweithio, ystyried a gwerthfawrogi eu cefndiroedd amrywiol. Mae'r cwricwlwm yn hygyrch i bawb, beth bynnag fo'u rhyw, eu hil neu'u crefydd ac mae'r ysgol yn bodloni ei dyletswyddau statudol yn llwyddiannus.

Mae'r ysgol yn defnyddio'r adeilad a'r tir yn effeithiol iawn ac maent yn cael eu cynnal yn dda. Mae'r ychwanegiad o gae i dir yr ysgol wedi hybu'r cyfleoedd i ddatblygu chwaraeon ac addysg tu allan yn dda. Mae'r staff cymorth yn gweithio dan arweiniad yn effeithiol gydag athrawon dosbarth i gyflwyno'n frwdfrydig gweithgareddau priodol ar draws yr ysgol. Mae ansawdd yr adnoddau'n dda a chânt eu defnyddio â phwrpas i gefnogi anghenion dysgu disgyblion. Er bod cyfyngder yn ôl lle yn y dosbarthiadau, mae'r ysgol yn ei ddefnyddio'n synhwyrol ac mewn ffyrdd sydd ddim yn amharu ar addysg a datblygiad y disgyblion.

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Da
--	-----------

Arweinyddiaeth: Da

Gwella'r ysgol trwy godi safonau disgyblion ymhellach yw prif ffocws y cynllunio strategol. Mae'r pennaeth a gweddill y staff yn gweithio'n agos gyda'i gilydd i greu ethos ysgol gyfan sy'n annog ac yn rhoi gwerth ar waith tîm er mwyn sicrhau gwelliannau. Mae hyn yn gadarnhaol ac yn creu sylfaen gref wrth ddelio â chodi safonau disgyblion a darparu cwricwlwm cyson ar draws yr ysgol.

Mae'r staff yn cyfarfod yn rheolaidd i nodi meysydd i'w gwella. Maent yn dîm sefydlog sy'n defnyddio cyfarfodydd cyson a diwrnodau hyfforddi cyfan yn bwrpasol i gefnogi eu datblygiad proffesiynol er mwyn symud yr ysgol ymlaen yn strategol. Mae cyfrifoldebau penodol gan y staff i ddatblygu'r ysgol fel cymuned ddysgu ac maent yn rhannu arferion yn ddefnyddiol i geisio gwella'u harferion proffesiynol a safonau'r disgyblion.

Mae'r systemau rheoli perfformiad yn sefydlog. Mae'r ysgol yn cynnal rheoli perfformiad ac yn gweithredu'r gofyniad cyfreithiol i fonitro ac arfarnu ansawdd yr addysgu ym mhob dosbarth yn ffurfiol fel rhan o'r broses hon.

Mae'r ysgol yn targedu blaenoriaethau cenedlaethol a lleol yn dda ac mae hyn yn cael effaith bositif ar safonau'r disgyblion a ddarpariaeth yr ysgol. Mae'r ysgol wedi llwyddo ennill y Nôd Ansawdd a Buddsoddwyr Mewn Pobl yn ddiweddar, y faner werdd o gynllun Eco Ysgolion a thair deilen o gynllun Ysgolion Iach. Mae'r Cyfnod Sylfaen yn cael ei roi ar waith yn effeithiol i bob disgybl hyd at saith oed.

Mae'r llywodraethwyr yn ymgymryd â'u rolau a'u cyfrifoldebau yn deyrngar a thrwyadl ac mae ganddynt ddiddordeb cryf ym mywyd yr ysgol o ddydd i ddydd. Maent yn datblygu dealltwriaeth dda o'r ffordd y mae'r ysgol yn perfformio trwy wrando ar staff, ymweld â dosbarthiadau a chael adroddiadau tymhorol o'r cyngor ysgol. Mae'r cadeirydd a gweddill y corff llywodraethol yn mynychu hyfforddiant ac yn herio'r ysgol yn dda fel ffrindiau beirniadol. Maent yn trin data perfformiad yr ysgol yn effeithiol a deall y goblygiadau sydd arnynt wrth iddynt fynd i'r afael â chreu gwelliannau.

Gwella ansawdd: Da

Mae'r broses o gynllunio ar gyfer gwella yn effeithiol a gweithredol iawn. Mae'r broses o hunan arfarnu wedi'i sefydlu ers hir amser, gyda'r brif ffocws ar godi safonau disgyblion. Mae'r staff cyfan yn ymwybodol o bwrpas ac effaith hunan arfarnu effeithiol ac mae'r llywodraethwyr yn rhan o'r broses drwy herio'r ysgol fel ffrindiau beirniadol. Mae'r rheolwyr ac arweinwyr yn datblygu dealltwriaeth o gryfderau a gwendidau'r ysgol drwy'r strategaethau hunan arfarnu effeithiol.

Mae'r cynllun gwella ysgol, sy'n deillio o'r hunan werthusiad, yn cael effaith gadarnhaol er mwyn gwella'r ysgol. Mae ffocws y cynllun yn targedu meysydd penodol ac mae'r defnydd o ddata wrth dracio cynnydd disgyblion yn herio'r ysgol i godi safonau ymhellach.

Mae'r staff wedi cael eu cynnwys mewn ystod o gyfleoedd hyfforddi a datblygu. Mae'r rhain yn cynnwys gweithio mewn partneriaethau gydag ysgolion a phartneriaid eraill, sy'n cynnwys y gymuned ehangach, y gwasanaeth addysg a'r awdurdod lleol. Gwnaed cynnydd cyson wrth ymateb i argymhellion yr arolygiad diwethaf.

Gweithio mewn partneriaeth: Da

Mae'r partneriaethau gyda'r rhieni a'r gymuned yn rhagorol. Mae pob un o'r rhieni yn ymfalchïo ym mholisi 'drws agored' yr ysgol. Mae'r strategaeth a ddefnyddiwyd gan yr ysgol i ymgartrefu disgyblion o ysgol gyfagos yn esiampl da o sefydlu disgyblion i ysgol newydd heb amharu ar eu haddysg. Mae'r partneriaethau gydag ymwelwyr a busnesau lleol yn effeithiol. Mae hyn yn cael effaith bositif ar ymwybyddiaeth y disgyblion o fyd gwaith. Mae'r cysylltiadau trosglwyddo rhwng y cylch meithrin a'r ysgol yn effeithiol a mae cylch rhiant a phlentyn yn ymgynnull yn yr ysgol tra bod yr ysgol yn nofio yn Aberystwyth. Mae hyn yn arfer dda. Mae cynlluniau trosglwyddo rhwng yr ysgol a'r ysgolion uwchradd, yn galluogi disgyblion hŷn i gael eu paratoi'n briodol ar gyfer y cyfnod nesaf yn eu haddysg.

Mae ymweliadau â'r gymuned ac ymwelwyr o'r gymuned yn gwneud cyfraniadau cadarnhaol at gyfoethogi profiadau disgyblion. Caiff dealltwriaeth disgyblion o ddiwylliannau eraill ei datblygu'n dda trwy astudio gwledydd eraill fel Lesotho. Mae'r ysgol yn cefnogi elusennau priodol sy'n codi ymwybyddiaeth y plant o anghenion pobl eraill yn effeithiol.

Rheoli adnoddau: Da

Caiff staffio, adnoddau a'r cyllid eu rheoli'n dda. Mae gan athrawon wybodaeth briodol i gyflwyno cwricwlwm eang. Caiff staff cymorth eu defnyddio'n dda ac maent yn gweithio'n effeithiol ochr yn ochr ag athrawon i wella cyflawniad disgyblion yn yr ystafell ddosbarth neu ar ddyletswyddau trwy gydol y dydd.

Mae gwariant wedi'i gysylltu'n glir â blaenoriaethau yn y cynllun gwella ysgol ac mae rheolwyr yn monitro ac yn rheoli gwariant yn dda i sicrhau ei fod yn parhau o fewn y gyllideb. Mae cynlluniau penodol yn eu lle am unrhyw arian dros ben. Mae'r cynllunio strategol yn sefydlog ac yn canolbwyntio ar gynnal safonau da iawn ac addysgu safonol dros amser. Felly, mae'r ysgol yn rhoi gwerth da am arian o ran deilliannau disgyblion, darpariaeth ac arweinyddiaeth.

Atodiad 1

Adroddiad boddhad rhanddeiliaid

Ymatebion i'r holiadur i rieni

Ymatebodd hyd at 26 o rieni neu ofalwyr i'r holiadur. Roeddent i gyd yn fodlon â'r ysgol yn gyffredinol; yn cytuno bod eu plant yn hoffi'r ysgol; yn cytuno y cafodd eu plant gymorth i ymgartrefu'n dda pan ddechreuasant yn yr ysgol; bod eu plant yn gwneud cynnydd da; bod disgyblion yn ymddwyn yn dda; bod yr addysgu'n dda; bod y staff yn disgwyl i'w plant weithio'n galed ac i wneud eu gorau; a bod gwaith cartref yn adeiladu'n dda ar yr hyn mae eu plant yn ddysgu yn yr ysgol. Hefyd, roedd yr holl rieni neu ofalwyr a ymatebodd yn cytuno bod staff yn trin pob plentyn yn deg a gyda pharch; bod eu plant yn cael eu hannog i fod yn iach ac i wneud ymarfer corff yn rheolaidd; eu bod yn teimlo'n gyfforddus ynglŷn â gofyn cwestiwn i'r ysgol, gwneud awgrymiadau neu nodi problem; bod yr ysgol yn helpu'u plant i ddod yn fwy aeddfed ac i ysgwyddo cyfrifoldeb; bod eu plant wedi'u paratoi'n dda ar gyfer symud ymlaen i'r ysgol nesaf; bod amrywiaeth dda o weithgareddau, gan gynnwys teithiau neu ymweliadau; a bod yr ysgol yn cael ei rhedeg yn dda. Roedd bron pob un yn meddwl bod plant yn ddiogel yn yr ysgol; bod cymorth ychwanegol priodol mewn perthynas ag unrhyw anghenion unigol penodol; bod gwybodaeth gyson am gynnydd y plentyn; a bod nhw'n deall trefn yr ysgol ar gyfer delio â chwynion.

Ymateb i'r holiadur i ddysgwyr

Trwy ymateb i'r holiaduron, roedd yr holl ddisgyblion yn teimlo yn ddiogel yn yr ysgol; bod llawer o gyfleoedd yn yr ysgol i gael ymarfer corff yn rheolaidd; bod yr athrawon a'r oedolion eraill yn yr ysgol yn eu helpu i ddysgu a gwneud cynnydd; bod nhw'n gwybod beth i'w wneud a gyda phwy i siarad os oedd y gwaith yn anodd; bod gwaith cartref yn helpu iddynt ddeall a gwella'u gwaith yn yr ysgol; bod digon o lyfrau, offer a chyfrifiaduron i wneud eu gwaith; bod plant eraill yn ymddwyn yn dda ac roeddent yn gallu gwneud eu gwaith; a bod bron pob un o'r plant yn ymddwyn yn dda amser chwarae ac amser cinio. Hefyd, roeddent yn teimlo bod yr ysgol yn delio'n dda ag unrhyw fwlio; roeddent yn gwybod gyda phwy i siarad os roeddent yn poeni neu'n gofidio; bod yr ysgol yn eu dysgu i sut i aros yn iach; ac eu bod nhw'n gwneud yn dda yn yr ysgol.

Atodiad 2

Y tîm arolygu

Mr Nick Jones	Arolygydd Cofnodol
Mrs Eleri Honour	Arolygydd Tîm
Mr Dylan Jones	Arolygydd Lleyg
Mrs Siwan Jones	Arolygydd Cymheiriaid
Mrs Mair Gwynne Carruthers	Enwebai'r Ysgol

Copïau o'r adroddiad

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael gan yr ysgol ac ar wefan Estyn (www.estyn.gov.uk)

O dan Ddeddf Addysg 2005, rhaid i'r ysgol ddarparu copïau o'r adroddiad am ddim i gategorïau penodol o bobl. Gellir codi tâl nad yw'n fwy na chost atgynhyrchu ar bobl eraill sy'n gofyn am gopi o'r adroddiad. Os yw ar gael, mae'r adroddiad data i'w weld ar ein gwefan ochr yn ochr â'r adroddiad hwn.

Grwpiau blwyddyn a chyfnodau allweddol

Mae ysgolion yn defnyddio system gyffredin o rifo grwpiau blwyddyn o ddechrau addysg ysgol orfodol i 18 oed. Mae'r system hon yn pwysleisio pwysigrwydd parhad ac yn hwyluso cyfathrebu ymhlith ysgolion, cyrff llywodraethol, rhieni ac AALlau.

Mae'r term 'Derbyn' (D) yn cyfeirio at grŵp blwyddyn o ddisgyblion mewn ysgol gynradd sy'n cyrraedd 5 oed yn ystod y flwyddyn academaidd. Mae Blwyddyn 1 yn cyfeirio at y grŵp blwyddyn o ddisgyblion sy'n cyrraedd 6 oed yn ystod y flwyddyn academaidd, ac ati. Blwyddyn 13 yw'r grŵp o fyfyrwyr sy'n cyrraedd 18 oed yn ystod y flwyddyn academaidd.

Cyfnod cynradd:

Blwyddyn	D	B1	B2	B3	B4	B5	B6
Oedrannau	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11

Cyfnod uwchradd:

Blwyddyn	B7	B8	B9	B10	B11	B12	B13
Oedrannau	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18

Mae'r pedwar cyfnod allweddol yn cwmpasu'r grwpiau blwyddyn canlynol:

Cyfnod allweddol 1	Blwyddyn 1 a Blwyddyn 2
Cyfnod allweddol 2	Blwyddyn 3 i Flwyddyn 6
Cyfnod allweddol 3	Blwyddyn 7 i Flwyddyn 9
Cyfnod allweddol 4	Blwyddyn 10 a Blwyddyn 11